

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Позив на продају мора се лицима, у § 478. побројаним, саопштити *бар на четири дана* пре дана продаје.¹⁾ Како се рачунају ова четири дана? На првом месту дан продаје (*dies ad quem*) не долази у та четири дана. *Quid* са даном саопштења позива? Треба одговорити да је тако и са њим, према правилу постављеном у §. 117. по коме се, код рокова, дан предаје позива или одлука судских (*dies a quo*) не рачуна у рок. Дакле, између дана саопштења позива и дана продаје мора протећи четири пуна дана (*quatre jours francs*).

Шта ће бити у случају да извршна власт хоће да једном од означених лица саопшти позив за продају у једно време које пада у та четири пуна дана, то јест да му је саопшти противно пропису §. 478.? Ми мислимо, да тада дотично лице није дужно примити саопштење. Наравно, да ту може бити питање: да ли је власт покушала да позив саопшти у једно време када је то већ, с погледом

на §. 478., било доцкан, или да ли није власт благовремено хтела позив саопштити, а дотично лице није овај примило из неког другог разлога, па се сада брани горњим изговором. Ако власт *званично* тврди, да то лице није хтело примити позив, и ако му га је она благовремено хтела саопштити, тој изјави власти вероваће се као званичном документу све дотле док његову неистинитост заинтересовани не би утврдио на начин како се обарају аутентичне исправе (§. 188. у вези са §§-има 147. а 149. крив. зак.).

Али, шта ће бити, ако је заинтересовани примио позив, ма да му овај није саопштен у року у §. 478. означеном? Да ли он може тражити уништај продаје онако исто као и онај коме позив никако саопштен није? Или да ли се не може рећи, да је он, пристајући да прими позив и у таквом случају, одрекао се права да тражи поништај продаје, то јест одрекао се права да захтева да му се продаја саопшти на четири дана пре, кога одрицања овде, по §. 13. грађ. зак., сасвим може бити, пошто се ту не тиче ствари јавног поретка?

Ми бисмо били склони, да ову тешкоћу у смислу ове друге солуције расправимо. Законодавац тражи да се продаја саопшти на четири дана раније зато што овоме саопштењу није задатак тај да заинтересовани само знају да ће бити продаје, већ се њиме хоће и то, да заинтересовани имају могућности да на продају дођу или предузму какве друге мере ради обезбеде својих интереса. Какве би користе и значаја имао позив на продају, ако би се ова могла саопштити у једном времену тако блиском дану продаје, да заинтересовани не би могао ни доћи на продају нити учинити какве друге кораке у циљу одбране свога права? Законодавац одређује, тога ради, један размак од четири дана између саопштења позива и продаје, налазећи да ће то бити, махом, довољно. У самој ствари толики размак времена ће бити често и сувишан — ми предвиђамо ту евентуалност, јер нам она само и треба овде, — н. пр., у случају

да се заинтересовани налази у самом месту продаје и да је он, још пре саопштења ове, учинио што треба за обезбеду својих интереса. Када је тако, онда је сигурно да једно лице, коме се по §. 478., мора индивидуално продаја саопштити, може ово саопштење примити и у току она четири дана која треба, по тој одредби, да протеку од саопштења до продаје. Јер, пошто је тај размак времена, као што смо објаснили мало час, прописан у интересу лица у §. 478. побројаних, то се онда та лица могу одрећи тога бенефицијума. Он сачињава њихово право, а сваки се може свога права одрећи. Дакле, та лица могу примити саопштење пуноважно, ма да оно пада у горе речени размак времена. И питање не изазива никакву тешкоћу, ако је, било спонтано било иницијативом власти, заинтересовани, приликом пријама позива, изјавио, да он овај прима и ако би, на основу §. 478., имао право одбити га. Другим речима, нема никакве тешкоће, када се је заинтересовани изречно свога права одрекао.

Тежи је случај, када је заинтересовани без протеста, али и без изјаве сличне оној коју смо мало час претпоставили, примио саопштење продаје у току она четири дана. Може ли се и тада рећи да се је он одрекао права које му је гарантовано §-ом 478.? На безусловну афирмативу могла би се учинити ова примедба: не може се, код права, говорити о одрицању, ако онај за кога се вели да се је права одрекао није знао да је имао права. Према томе, ако заинтересовани који је примио задоцњени позив није знао да је имао право одбити га, може ли се рећи да се је он свога права одрекао? Отуда, зар се не би могло одговорити афирмативно само у том случају, ако је утврђено да је заинтересовани знао за тај бенефицијум, па је ипак, без протеста, примио саопштење. Иначе би требало одговорити негативно, то јест у оном случају, ако се докаже, да је заинтересованоме тај бенефицијум био непознат.

¹⁾ У два маха Касациони Суд, у своје одељењу (одлука од 3. Септембра 1875. год., бр. 4069.), био је решио да, „у томе што је дужник на сам дан продаје извештен, да ће му се имање продавати, ако је он само на продају дошао или доћи могао, не налази се основ за ништење јавне продаје, нити се може рећи, да дужник за времена није на продају позват.“ Кретић — Никетић, *Изводне одлуке*, стр. 431.. Ова се пракса нашла на §. 478. (замена од 18. октобра 1865. год., зб. XVIII., стр. 167.), по коме је власт била дужна дужника и интабуларане повериоце „нарочито на продају за времена позвати, осим ако се не зна где живи.“ Данас већ, после замене тога параграфа од 14. јула 1898. год., по којој власт има, лица у §. 478. именована, позвати на продају „бар на четири дана пре продаје“, таква јуриспруденција била би закону противна. (У том смислу имамо одлуку II-ога одељења Касационога Суда од 11. децембра 1902. год., бр. 10906. и опште седнице, од 28. маја 1899. год., бр. 4854. С. Јавић, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, 1904., број од 22. августа стр. 258..

Овакво мишљење не може опстати стога што би оно било повреда правила: да незнање закона никога не измињава, постављенога у §. 14. грађ. зак.. Отуда се мора увек узети, да онај коме се по §-у 478. има продаја лично саопштити зна, да има то право да му се ова саопшти на четири дана раније. Према томе, када он без протеста прими задоцњено саопштење, мора се узети да се је он тога свога права одрекао, те, дакле, не може тражити уништај продаје.

Сад имамо да објаснимо други став §. 478.. Он гласи овако: „Ако се ма коме од ових лица из ма кога узрока не може позив за продају на време предати или саопштити, извршна власт поставиће таквог заступника и заступнику продају саопштити, назначивши у постављењу за што је тако урадила.“¹⁾

Став овај редигован је и сувише апсолутно. Када би се он схватио онако, како је стилизован, пропис првога става истог параграфа изгубио би много од свога практичног значаја, а тиме би се и циљ који се је у том пропису имао у виду често пута промашио. Ми знамо да је циљ личним саопштењима продаје тај да се лицима, у §. 478. означеним, да више маха за заштиту њихових права.

И заиста, §. 478. вели да ће извршна власт, у случају да нема времена да се некоме од речених лица продаја саопшти у познатом нам року, томе лицу одредити заступника и овоме продају благовремено саопштити. Што се тиче факта тога: да се дотичном лицу не може позив на време саопштити, законодавац, према редакцији горе наведене одредбе, не води рачуна о његовом узроку. Ма какав узрок изазвао тај факат, власт је овлашћена да продају саопшти заступнику, и то саопштење биће правилно. Другим речима, питање је само о томе: је ли или није власт имала могућности, у оном времену када је одредила заступника и позив му предала, продају саопштити благовремено заинтересованом лицу? Ако није имала времена, одређи-

¹⁾ Ако лице коме се продаја има саопштити није способно да само прими саопштење, онда ће се продаја саопштити његовом законском заступнику. Тако, за лица под стараштвом (малолетници, душевни болесници, распикуће, одсутни и нестали), позив на продају примиће њихов главни старалац (§ 533. грађ. зак., чл. 11., 137. и 153. зак. о стар., чл. 47. истог закона); за неспособна лица која су под очинском влашћу, продаја ће се саопштити оцу (§ 126. грађ. зак. и чл. 158. зак. о стар.); за неспособна лица која су у задрузи, саопштиће се продаја задружном старешини, који је њихов „наравни тотор“ као што вели §. 519. грађ. зак. (в. и чл. 34. зак. о стар.); за оне који су под стечајем, позив за продају саопштиће се браниоцу стечајне масе (§§. 24. и 52. тач. 4. стеч. пост.; у овом смислу су и примелбе Касационога суда од 10. децембра 1902., бр. 10.905. С. Јанјаш, *op. cit.*, *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 22 августа, стр. 258.). Што се удате жене тиче, она је способна да прими овај позив сама, без одобрења мужевљевога, било да је она дужник, хипотекарни поверилац или смесничар. Жена није способна, у одсуству тога одобрења, за акте располагања (диспозиције), а за остале акте је способна, поименце за акте администрације (управљања). Несумњиво је да примање саопштења о дану јавне продаје није никакав акт располагања. „Не вреди продаја саопштена робижашу или заточенику, кад она није саопштена њиховом старалоцу (одлука Кас. Суда од 5. јануара 1881., бр. 12.)“ С. Максимовић, *Збирка*, књ. III., стр. 147.. В. §. 17. крив. зак..

вање заступника и саопштење продаје њему извршене правилно је, и заинтересовани не може тражити уништај продаје, без обзира на узрок због кога власт није имала времена њему лично позив саопштити у законском року.

(СВРШИЊЕ СЕ)

Живојин М. Перић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ“

(СВРШЕТАК)

„У материји злочина и престапа општег права т. ј. деликта које предвиђа казни законик, протоколи увиђаја ма какви да су агенти — каже даље *Garraud* — „који су их саставили, — само су документ предмета, која подлеже дебати, исто тако као и усмена сведочанства, и која ви у ком степену не угушују убеђење судије“.

Ово важи дакле за све протоколе увиђаја било да их је извршио цео суд или један судија. И један и други може за доказ служити, али не мора, као што каже и сам г. др. Марковић. За то је законодавац у § 223. кр. пост. и казао: „судски увиђај може само онда за доказ служити кад је учињен по начину који је законом прописан“. Каког смисла има онда разликовање доказне вредности ових увиђаја „на највећу доказну вредност“ и „мању доказну вредност“ и њихове веродостојности, које прави г. др. Марковић у своме објашњењу овог §-а, кад и један и други протокол увиђаја *церевају* до противног доказа, и у колико није учињена лажна констатација, и кад просто одрицање оптуженог и сумња судије нису довољни да уздрмају њихов ауторитет.

Ето дакле како стоји ствар са овом „највећом“ и „мањом“ доказном вредности увиђаја у оба она поменута два случаја која разликује г. др. Марковић у материји „увиђај као доказ“ (§ 14. стр. 167.) и њиховом веродостојношћу, и колико је баш теоријски јак г. др. Марковић у овој ствари. Из цитираних излагања аутора кога смо цитирали овде, јасно се види како стоји ова ствар у науци, којом је г. др. Марковић хтео да закљони своје незнање и неразумевање § 223. кр. пост.

* * *

Ова би се дискусија отегла још дуже, ако би се задржавали и на другим наводима г. др. Марковића у његовом одговору и детаљно претресали све оно што је он наводио против основаности наших примедба у нашем приказу његове књиге. Већ и ово што смо до сад изложили довољно је да покаже на каквом чврстом земљишту стоји г. др. Марковић и колико је јак баш и у науци овај „научник“ који нам тако дрско одриче спрему и компетентност за ову дискусију, хотећи тиме да маскира своје незнање. Ствари које смо ми додиривали из његове књиге, а тичу се одредаба нашег кривичног поступка и њихових објашњења толико су ноторне и јасне за свакога у пракси да је било излишно онолико их аргументи-

рати колико смо то чинили у нашем приказу, па ипак смо то учинили да нам се не би пребацила пристрасност у нашој оцени. У осталом, збиља је и тешко дискутовати о појединим законским одредбама и њиховом значењу у практичној примени, са једним правником који тврди: „да за постојање свих кривичних дела без изузетка, исказ повређеног или оштећеног може бити потпун доказ, само онда кад нема других доказа о њиховом постојању“ као што тврди г. др. Марковић у своме одговору. Тешко је убедити човека који можда није никад ни видео ни једно кривично ислеђење, у коме фунгира као доказ о постојању дела само и једино то исказ оштећеног или повређеног и доказати му, да овај го, усамљен исказ оштећеног не може да служи као доказ за егзистенцију „свих кривичних дела без изузетка“. Баш за то што је усамљен, што нема ничега што би га поткрепило. Кад би т. 1. § 230. кр. пост. о исказу повређеног или оштећеног као доказу за постојање крив. дела, у недостатку других доказа имала такво значење, какво јој придаје г. др. Марковић, т. ј. да овај исказ повређеног или оштећеног може бити потпун доказ за постојање свих кривичних дела без изузетка, кад нема других доказа као, што тврди г. др. Марковић — онда би постојање свих телесних повреда, силовања, насиља против личности, могло бити доказано и без лекарске сведоцбе самим и голим исказом повређеног, кад нема других доказа, н. пр. лекарске сведоцбе о повреди, дефлорисању. Паљевине, поништаји туђих ствари, опасне крађе, могле би се по таквом тумачењу § 230. т. 1. кр. пост. доказати голим исказом оштећеног и без увиђаја и ма чега другог што би поткрепљавало овај исказ. То значи ово тврђење г. Марковићево које ми овде дословце цитирамо: „г. Станојевића непрестано збуњују трагови кривичног дела. Да не пада у овакву забуну, њему би са свим јасно било, да за постојање свих кривичних дела без изузетка исказ повређеног или оштећеног може бити потпун доказ само онда кад нема других доказа о њиховом постојању“.

Баш сте ви у забуну г. др. Марковићу, кад можете избацити овакав апсурд и овако разумети одредбу § 230. т. 1. кр. пост. Нађите нам ма и једну пресуду ма ког суда у Србији да је истом „кад нема других доказа“ самим и јединим исказом повређеног утврђено н. пр. постојање тешке повреде, силовања; да је у ма ком конкретном случају, паљевина утврђена у недостатку других доказа, исказом оштећеног, па ћемо признати да је тако. Такво пирамидално незнање ове ствари само се код вас може наћи, а таквог суда нема у Србији који би одмах, чим неко каже да је повређен, оштећен, примио то за готово и на основу самог голог исказа повређеног или оштећеног утврдио егзистенцију представљеног крив. дела.

Али збиља овде има нешто што је збунило г. др. Марковића и што он или неће или не може да разуме. То је оно што смо ми рекли да по § 230. т. 1. кр. пост. „исказ оштећеног или повређеног, у не-

достатку других доказа може служити као доказ о каквојни дела. *кад уста не оставе никакве трагове*, ма да их по њиховој природи обично остављају на објекту или месту извршења (*delicta facti permanentis*), н. пр. код разбојништва, написане изнуде, кад оштећени *није цоверфен*, и *нема ничега* што би се могло увиђајем констатовати, — па и то са великом резервом.

„Делом повређени или оштећени, каже г. Дим. Радовић, у својој „теорији казни поступка“, *коме ми више верујемо него ми стогини г. Б. Марковића*, — „сматра се такође као подозрив сведок, и то прво с тога, што се сумња, да је повређени, „тада у раздраженом стању могао и најмање околности добро спазити и оценити, а друго с тога, што се сумња да „није тај делом повређени *исто дело измислио* на кога, из непријатељства, или „за добит какве користи. Ова сумња против повређеног изчезава, *ако се с друге стране докаже да је заиста казниено дело учинено*, или ако повређени или оштећени определено кривца означава, а *никакве околности не постоје*, које би сумњу произвеле, или ако се из целог поступка његовог види да њему није „стало ко ће за кривог проглашен бити“ ит.д. (стр. 266).

Али ко може убедити г. др. Марковића! Та њега неће убедити ни Gargaud, ни Faustin-Hélie, које смо наводили, а то ли наш г. Д. Радовић; ми пак један скроман практичар, та, ми не смемо с њим ни дискутовати о овим стварима, кад нисмо у најмању руку бар доктор права.

* * *

Лепа је она пословица о снегу који не пада за то да покрије свет, већ да свака зверка покаже траг.

Крајње је време било да се овај човек, без особите научне спреме, без праксе, представи правничком свету у правој боји. И он је то сам учинио својим објашњењима крив. поступка у његовој књизи „о доказу“ и својим „одговором“. Он, који никад није применио ниједну законску одредбу крив. поступка, у ислеђењу крив. дела, он, које не зна ни шта је то практична примена закона, нити кад год судио какво крив. дело, цинички добацује нама: „како је закон у сигурним судијским рукама“; нама, којима је то посведневи посао; који смо имали масе најразноврснијих кривичних ислеђења; — он, г. др. Марковић, има смелости да каже: „да не знамо елементарне ствари крив. поступка; немамо спреме“, и друге неуљудности. Нека г. др. Марковић само продужи како је почео. Показаћемо ми њему још пуно лепих ствари којих има у његовој књизи, по, о којима нисмо пређе говорили из многих разлога у нашем приказу. Само што сада нећемо то чинити онако „у рукавицама“ и оној форми, бираним изразима, као што нам је то примењено с извесне стране, него ћемо се тада потпуно управљати по оном Његошевом: „отписуј му како знаш владико, а чувај му образа ка' он теби“. Изволте само г. др. Марковићу!

* * *

Молимо да нам се не замери на овоме оваквом разговору. Што је ова дискусија узела овакав тон крив је г. др. Марковић. Изазвани његовим неуљудним одговором без икаквог повода с наше стране, у одбрани наших правилних тврђења, морали смо му одговорити онако како нас је задужио у своме одговору, ма да то на жалост, не би требало у једној оваквој озбиљној, начелној, научној ствари. „Јакоже мером мерите, онако вам се враћа“.

Милош М. Станојевић
сулија.

ЖЕНЕВСКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ

(НАСТАВАК)

в. *Уређивање потерничких збирка и регистра.* Један од тежих радова у полицији сигурности јесте рад на потерницама, јер захтева доста пажње. Потерница ништа друго није до наредба надлежне власти, да јој се какво лице приведе, или, да се какво лице ухапси.

Прву потерницу налазимо још у грчким државама. Она је садржавала у себи готово све оно, што и данашње потернице: име и презиме лица које се тражи, године старости, висину стаса, телесну развијеност, боју очију, боју косе, бркова, лица, особености и узрок са кога се тражи.

Све потернице, које потичу од надлежних власти у женевој републици отштампавају се једаред недељно у нарочиту књигу, под насловом „Збирка потерница женевога кантона.“

Но, кад би само женеvsка полиција уређивала оваку збирку потерница не би било од ње великих користи. Али овакву збирку потерница издају сви кантони у Швајцарској и шаљу их свима швајцарским полицијама и у Берн, где се налази централна полиција за целу Швајцарску, која на основу свих тих збирки потерница, приређује генералну збирку под називом Монитор потерница. У овоме монитеру уводе се све важније потернице, које су издате у току прошле недеље, фотографије лица, која одговарају за теже кривице и фотографије скупоцених покрађених ствари.

Поред овога, женеvsка полиција сигурности прима редовно и потернице из Париза, Франкфурта на Мајни, а из осталих земаља с времена на време.

Да би се што веће користи прибавило од свију ових потерница један агенат бави се само њиховим сређивањем и увођењем у регистре. Регистравање потерница изведено је необично практично. За њихово регистравање употребљено је толико регистрара, колико има азбучних слова, којима се презимена отпочињу. Вођење ових регистрара врши се још од 1899 године и, за сваку нову годину, регистравање се врши у истој књизи, само се на заглављу листа ставља година, у којој је извршено увођење. Почетна слова презимена везују се са осталим словима редом, те према томе извршена је подела регистрара и на одељке. У регистре поред пре-

зимена убележава се и име лица, почетно слово кантона, који је издао потерницу, а ако је потерница са стране, онда назив листа из кога је узета и најзад, број потернице.

Поред сваке потернице, која је из ма каквих разлога ревоцинирана, налази се једно велико R.

Поред Збирке потерница, женеvsка полиција сигурности, у случају хитности, издаје и засебне потернице. Тако, за чувеног Канара, који је из једне женеvsке банке проневерио милион франака, издата је нарочита потерница у сто хиљада примерака и помоћу ње Канар је убрзо ухваћен у Тунису.

г. *Уређивање исцртних акта.* Иза свакога лица, које из ма каквих разлога прође кроз полицију сигурности, остаје траг. Све анкете, које учине агенти и сви испити доведених лица у полицију сигурности, раде се у дупликату. Оригинал се шаље дирекцији централне полиције, а пренос се чува у архиви. На тај начин акта, која се чувају у полицији сигурности бивају из дана у дан све многобројнија и из дана у дан пружају полицији сигурности све веће и веће користи. Број ових акта износио је за време пишевог рада у полицији сигурности седамдесет и пет хиљада.

Као што се види тај је број врло велики и сва та акта, не би имала никакве вредности, када се не би агенти могли њима на лак начин служити.

Начин, на који су уређена ова акта, врло је лак и њиховим сређивањем бави се само један агенат.

За сваки акт прави се нарочит картон, на коме је исписано презиме и име лица, на које се односи и редни број акта. Картони се слажу у кутијице, азбучним редом, а акта у фасцикуле, по редним бројевима.

Сва та акта садрже а. *реферат* агента зашто је лице ухапсио или привео полицији сигурности, б. *рапорт* за обавештење, у коме се налази: презиме и име ухапшеног или доведеног лица; надимак, ако га има; име и презиме оца и матере; место рођења; дан, месец и годину рођења; народност; место, у коме је учио школу; име лица с којим је у браку; домицил; број деце; занимање; од када ради; кад је дошло у кантон; где је пре становало; исправе које има при себи; број одобрења за борављење и настањење, ако га има; релације; осуде ит.д., и најзад в. *исцрт*, у коме се налази, поред свега онога, што се налази у рапорту за обавештење и лични опис. Лични опис садржи: висину стаса, телесну развијеност, боју косе, бркова, браде, очију, опис носа, уста, зуба, чела, лица, а уз то још и опис одеда и особених знакова. Овај испит потписује агенат, који је извршио хапшење или довођење и лице, које је ухапшено или доведено.

д. *Уређивање казниених регистрара.* За сва лица, која осуде женеvsки судови било за злочина било за преступна дела, шаље се извештај полицији сигурности. У тим извештајима налази се име и презиме осуђенога лица, кривица, због које је осуђено, величина и врста казне и дан, месец

и година, када је казна изречана. На основу тих извештаја агенат, који ради на потерницама, врши и уписивање осуђеника на нарочитим листићима, које сређује азбучним редом по кутијама.

ђ. *Уређивање регистара лица, која врше кривична дела истог рода.* Ових регистара има неколико: регистар за упис лица, која врше само опасне крађе; регистар за упис лица, која врше само крађе по магацима и базарима; регистар за упис лица, која врше крађе точкова ит.д. Упис се врши азбучним редом.

е. *Уређивање спискова украђених ствари.* Све ствари, од веће вредности, које су украђене, уводе се у нарочити регистар. У регистру се обележава опис ствари и име лица, коме је крађа извршена.

ж. *Тражење обавештења од разних полицијских власти и давање обавештења.* Ова се обавештења обично траже за странце, који су без исправе, или, ако имају исправе, који су сумњивога понашања. Све што је потребно за тражење оваквих обавештења спрема један агенат, који зна шест језика.

з. *Утврђивање идентитета.* У женевској полицији за утврђивање идентитета постоји антропометријско одељење (Бертиљонаж) још од 1891. године. Као помоћна метода, за утврђивање идентитета, уведена је дактилоскопија још у 1902. год.

За сада се нећемо задржавати на овоме одељењу, већ ћемо само поменути, да један једини агенат ради на мерењу и фотографисању криваца, попуњавању картона и њиховом сређивању, поред осталих послова у полицији сигурности.

Начин, којим се агенти служе свима овим актима. Када би се агенти полиције сигурности служили сами свима овим актима, убрзо би била упропашћена, те стога, њима рукују само она лица, која их и уређују. Агенти, који траже податке за поједина лица, називаче само име и презиме лица, који их интересује, на нарочитом формулару, а поред имена и податке, које желе. Те попуњене формуларе шаљу агентима, који раде на уређивању пријава, регистара и испитних акта и они у њима исписују она обавештења, која буду нашли. Тек потом, агенти имају права, да консултују акта.

Спољна служба бригадије — шефа. Спољна служба бригадије — шефа састоји се у томе, да диригује агентима, који раде на улици. Све крупније послове, мора бригадије — шеф сам да свршава уз припомоћ агената или их поверава бригадијерима, а за ситније даје агентима стално упутства, који их сами свршавају.

Он одређује јутарњим распоредом агенте, који ће радити у бироу; агенте, који ће свршавати анкете, које су им поверене, и агенте, који имају специјалне службе на станици, пристаништу, парковима, позориштима, биоскоп-театрима и улицама.

Да би могао да води и надзор над агентима, а и над пословима, који су им поверени, даје им јутарњим распоредом састанке свакога сата. Агенти, који не буду дошли на састанак, дужни су, јутарњим рапортом, да наведу разлоге, због којих нису могли доћи на састанак.

3. *Бригадијери.* Кзо што сам у почетку навео, поред шефа полиције сигурности и бригадије — шефа, има у полицији сигурности и четири бригадијера. Овим бригадијерима додељено је по неколико агената, неком више неком мање, што зависи од послова, које отправљају, и они са својим агентима образују засебне бригаде. У женевској полицији сигурности има четири оваквих бригада:

а. *Прва бригада — специјална.* Њој су поверени у рад ови послови: убиства, знатније крађе, фалсификовања, прављења и протурања лажног новца.

б. *Друга бригада — бригада мандата.* Њој су поверена тражења и хапшења лица за која постоје мандати за хапшење.

в. *Трећа бригада — улична бригада.* Њој су поверена тражења и хапшења копцара, лопова што краду из излога, лопова à l'américaine, протераних лица, скитница и просјака.

г. *Четврта бригада — перманентна.* Она се налази непрестано у бироу и њој се поверавају од стране суда само хитне ствари.

Стеван Д. Годорић

МОРАЛНА СЛОБОДА У НОВОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

Ад. Принс

Циљ је овим рецима да истакну трансформације, извршене под утицајем традиционалних идеја кривичног права, и да објасне зашто је принцип друштвене одбране заменио принцип индивидуалне одговорности са његовим нијансама и ступњевима. Еволуција ова има се, на првом месту, приписати прогресима, оствареним у психичким, правним и друштвеним наукама, који су веома много утицали на оријентацију савршене мисли. Потребно је затим признати да је класична школа, стављајући кривично право у конфузну средину између детерминисама и индетерминисама, оптеретила судије веома тешким задатком и приморала их да решавају нерешиве проблеме.

Детерминисам је научна метода; наука има потребу за идејом неопходности и мора рачунати на сталност у сукцесији феномена и у односима између узрока и последице.

Индетерминисам је морална метода, а моралу је потребна идеја о слободи; он мора почивати на веровању у принципе и на могућност вршења дужности и против убеђења. Али, и детерминисам и индетерминисам нису правне методе, и е тога се њима не могу користити чиновници, који имају дужност да суде људе.

Несумњиво је, да детерминисам, примењен у класичном кривичном праву, ово излаже опасности, јер уништава одговорност и чини казну апсурдном, али детерминисам не може диктовати судији своје закључке, јер долази у сукоб са нашим унутарњим осећајем о слободи; с једне стране, ми можемо формирати пројекте и тежити извесном циљу, али ми не остајемо пасивни гледаоци онога што се у нама дешава; с друге стране, опет, ми

не можемо прорицати будућност и погађати насигурно шта ће радити наши ближњи; има, дакле, у нама један фактор који избегава механизму и неопходности.

Исто је тако несумњиво да и индетерминисам, примењен у класичном кривичном праву, ово спасава, дајући му за основу одговорност али ни индетерминисам није бусола за судије, јер и он долази у сукоб са осећајем који имамо о нашој зависности од космичких закона и судбине.

Ништа простије него рећи: ја сам одговоран само за оно што хоћу да учиним. Али оно што ћу учинити или што нећу учинити зависи од мог карактера, од моје природе и од мог темперамента, а мој карактер зависи од околности којима, нарочито у почетку њихове формације, ја не располажем. Или, као што вели Кант: „права моралност наших акта остаје нам сакривена“.

Заблуда је класичне школе у томе, што сматра да су људи увек господари своје судбине. Међутим, геније, пре свега, зависи од инспирације, која измиче вољи. Пропала створења не пропадају због лености, већ под утицајем рђавих импулса и унутарњих инстиката, који су у противности са вољом.

Пред тешкоћом, која је све већа и већа кад треба добро разликовати где је погрешка и одговорност, и колики је њихов степен, ове дискусије треба избегавати у колико је год то могућно. Због овога је из Бисмарковог радничког законодавства изчезла обвеза доказивања погрешке патроне или радникове и на место ње дошао професионални ризик, као год што се и у цивилном праву немачком појавила нова теорија: „Causal-Haftung“.

Ови исти узроци учинили су, да се и у кривичном праву појави доктрина о друштвеној одбрани, која ставља у дужност модерној држави да заштићује друштво од свију, како цивилних тако и кривичних потреба. Питање је само да ли ова теорија, неконцентришући сву пажњу судија на психичке услове одговорности окривљеног, неће имати за последицу презирање његовог психичког индивидуалитета? У овом случају не би могло бити речи о каквом напретку, већ само о назадку. Срећом ово не стоји. Мора се признати, да нова школа истиче овај психички индивидуалитет на начин методичнији и научнији но што је то чинила класична школа, јер одбрана друштва изискује брижљиву студију личних диспозиција творца атентата на јавни ред, а има за последицу не само апстрактну градацију у систему казни, већ и конкретну разноликост режима према опасној и променљивој природи преступника.

Доктрина друштвене одбране захтева исто тако напредак у судској техници, боље репресивно правосуђе, локалне судове, судове за децу и много већу контролу специјалних комисија за проучавање предузетих мера. Најзад, доктрина друштвене одбране иде још даље него, тако рећи, и само кривично право; оно иде даље и од казне и од злочина, јер поред опасног стања криваца, који повређују текстове кривичних закона, она

предвиђа и опасно стање дегенерисаних бића, која још нису извршила кривична дела, али која ће их извршити ако буду остављена сама себи. У овоме се најјаче истиче карактер друштвене одбране; она постаје друштвеном заштитницом и, уместо да се бори са људским страстима, она ублажава људске патње које би, кад би остале непознате, несумњиво биле клица будућег криминалитета.

Доктрина друштвене одбране исто је тако доктрина поверења у будућност и доктрина оптимизма; она противстаје пессимистичкој идеји, која нас гура у узалудно посматрање непоправиме прошлости; она нам даје циљ и опомиње нас, са Јерингом, да је циљ творац права; она нас, најзад, упуђује да идемо, не са онима који живе од успомена, већ са онима који живе од нада и који сањају о све лепшем, племенитијем и кориснијем правосуђу.

Позната је ствар да у човеку има нешто, што ни он сам не појми: слобода и потреба раде заједнички на формирању нашег индивидуалитета; ова два фактора комбинују се, мешају се и продиру један у други у променљивим и нами непознатим сразмерама. Ми не знамо колика је доза слободе и потребе, која улази у сваку од наших акција. Како се онда може захтевати од судије да ове непознате ствари констатује и узме за базис својих одлука?

Тип нормалног човека, обдареног интелигентном и слободном вољом, створење је које има своју клицу у *Bonus Pater familias* римскога права, и које за свој развитак има да захвали картозијанском духу и философији XVIII века. Али је модерна психологија данас тако дубок и детаљно проучила људску душу, да би и даље могли са речима: „интелигентна и слободна воља“ представљати мистериозну мешавину дифузне и живе свести, инстинкта и рефлексије, имагинације и разума, који сви у скупу сачињавају човечји персоналитет. Ово је један од узрока ослабљења интелектуализма, који је до скоро потпуно владао.

У кратко речено: није никако реч о порицању моралне слободе, пошто је појам о њој неопходно потребан друштвеном животу. Живот, право, цео свет били би, без овога појма, само једна декорација за маскирање празнине и ништавила, без икаквог смисла и циља. Само, то је проблем сасвим различан од оног који овде испитујемо: то је тражење одговора на питање: да ли је Природа на крају крајева механизам и случај, или интелигенција и слобода.

Принс се декларира као финалист и присталица моралне слободе, али не улази дубље у ову ствар, већ остаје у обиму кривичног права, и истиче како је немогућно захтевати од регресивних судова да изучавају тајне за које нису дорасли. С тога је он мишљења да њихов задатак треба упростити усвајањем теорије друштвене одбране.

Revue de Droit pénal et de Criminologie.

СЛОБОДНА ВОЉА И КАЗНЕНО ПРАВО

(НАСТАВАК)

Ипак по моме мишљењу у интересу казног права потпуно је немогућно, да се ставимо на ово становиште. Јер би, кратко да кажемо, отуда изашло казно право, које би било исто толико неправедно, колико нецелиходно, а ни уколико не би било у стању, да одговор и социјалним захтевима, којима треба да служи.

Ипак је за формирање казног права меродавно на првом месту питање: *шта треба да се казни?* друкчије речено: под каквим претпоставкама треба да се учини употреба казнене власти државе? Разумно се може дати на ово само један одговор: Извесне радње имају да се казне, поименце такве радње, које се јављају као штетне по грађанско друштво. Биле ове радње такве, да се њима наноси другом повреда, биле оне такве да производе какву опасност, или напослетку такве, да садржавају само могућност такве повреде или опасности, — увек мора постојати извесна радња, или, да се овде обухвате и пропустне радње (пропуштања) мора постојати извесно понашање учиница, које повлачи казну. Ко ништа од тога није учинио, — ма како он по својој наивности и својим способностима изгледао сумњив и опасан, ми га нећемо смети казнити, већ казну за онога задржати, који је извршио нешто, што је противно закону. Другаче са становишта неслободне воље. Ако човек ипак није господар својих дела, ако он ништа за то не може, што је причинио штету својој суседу или држави, то није потребно, да се казна ограничи на то, да казни само ону радњу која је у ствари учињена; шта више изгледа, да је ма своје месту, да се и онај подвргне дејствовању, за кога постоји само сумња, да ће учинити какву кажњиву радњу. Исто тако као што душевно болесног не затварамо тек тада, кад је друге повредио, кућу им над главом запалио, важне предмете уништио, већ тада, кад је с довољном извесношћу утврђено његово душевно обољење; исто тако као што пса не тучемо само кад је учинио какву штету, већ чим је то потребно ради његове дресуре, исто тако не би стајало на путу, да се подвргну казном поступању сви, код којих се опажају рђаве наклоности и навике, тако да би се казнени заводи морали испунити не само таквима, који су учинили злочинства, већ и таквима, за које постоји опасност, да ће тако што учинити.

Какве би опасности отуда произашле за праву сигурност појединца и целине и како би несношљиво стање у опште наступило, очигледно је. То би било стање, чија би опорост и пијанство надмашили оно стање, које се у привредном односу показује као социјалистички државни идеал, и о коме се с правом рекло, да би оно личило на робијашницу, која обухвата све грађане државе.

Исто тако стоји и са питањем: *како треба да се казни?* каква су средства, која треба да се употребе у циљу казне,

и у којој мери треба иста у поједином случају да се примене? Са гледишта сваког здравог казног права и на ово постоји само један одговор, који управо у поједином случају ствара велике тешкоће, али је ипак у опште у стању, да зајемчи сразмерно поуздано мерило. А ово је мерило кривица. Просто имају такве непријатности да се изрекну, које су у стању, да код учиниоца произведу осећај, да их сматра као казну за своју кривицу; и исте морају бити у таквој величини израчунене, која би одговарала јачини кривице. Што се дакле нарочито тиче казне лишења слободе, иста мора бити толико обимна и разнолика, да представља довољно, али не сувише велико испаштање дела.

(Свршиће се)

Д-р Д. М. Суботић

УБИСТВО ОДМЕТНИКА АНЂЕЛКА — БЕЛЕ

Решењем Господина Мин. Унутр. Дела од 30. јуна ове год. ПБр. 13529, стављено је у дужност инспектору г. Тодорићу да одмах оде у Средњево, у место, у коме се налазио одметник Анђелко С. Миловановић, звани Бела, или како се он радо звао Ђема, (свакако сећајући се славе чувенога Ђеме Брђанина), те да тамошњим полицијским властима укаже помоћ и да је потребна упутства, за што брже његово хватање.

Сутра дан по добивеном овлашћењу, Тодорић кренуо се преко Пожаревца и В. Градишта у Средњево.

Из Пожаревца отпутовао је преко В. Градишта за Средњево из кога је одметник, у коме је највише злих дела извршио и намеравао да их још врши.

Ну, пре сваког даљег излагања о току рада Тодорићева и бављења у Средњево, потребно је да се изнесу претходно неке ствари, које су претходиле и убрзале одметање Анђелково у хајдуке.

Анђелко је покварен, доста млад човек од 33 године старости, има кћер од 14 год. и синчића од 9 године, живу жену, оца, маћеху, снаху, пет зетова у пет околних села, пашенога, стрине и тетке, па и велики број других рођака. Имовног је стања средњег. Киријао је коњским колима до В. Градишта, Кучева и других места. Од ране младости крадуцао је по пољима: бундеву, пасуљ, кукуруз, снопжита, сено и друго; из куће и дворишта: прасе, кокош, гуску; крао је увек, кад кад с успехом, кад кад без успеха, те је с тога и неколико пута хватан у крајама и осуђиван општинским судом, полицијском влашћу и државним судом. Ну често је пута успевао да се извуче од одговорности и казне. Ради што боље његове карактеристике згодно ће бити да покажемо једну духовиту ствар из његова живота. Пре кратког времена дошао је једном адвокату из В. Градишта и упитао га је: колико би му одсеком годишње тражио да га брани. Адвокат се нашао у чуду и одговорио је да не разуме шта хоће. Како не разумеш?! Ја ћу се старати да ме што мање браниш. Моја је брига да не паднем у клопку, а ако па-

днем, ти ћеш имати од мене годишње хиљаду динара да ме браниш!

Анђелко је био средњег раста, црн, црних танких бркова. брк од брка му је растављен и на средини између њих има омален ожиљак; очију је зелених, живих главе дугуљасте; од одела је носио чакшире и гуњ од шајка, на глави шубару, ширир па и шајкачу по потреби, а на погама омаке на закопчавање. Био је добро писмен во прзнаца. Није могао да крије дуго своја рђава дела — причао их је другима са задовољством. Због пргаве своје нарави, био је врло често у селу тучен, али је све ударце стојички подносио, готово без протеста, додајући кад и кад: „осветићу се кад-тад“. Од пре 7—8 година понављао је чешће: „најзад ћу морати у хајдуке“.

Последњи повод да се Анђелко одметне у хајдуке био је овај:

Пролетос веки Милутин Рајнић, младић из домаћинске куће, тек регрутован за стални кадар, украде од свога стрица 5 гусака и преда их Анђелку, да му их он — Анђелко — прода по 2 дин. комад, а што више добије, да узме себи као награду, а још поред тога по 0.20 дин. од сваке гуске као труд. Анђелко лако пристане на овај предлог, однесе гуске у Вел. Градиште и прода их, а новац по погодби преда Милутину. Крађа се ухвати и Анђелка повуку на одговор и ухапсе. Милутин и његов брат, старешина куће и остала родбина настану код Анђелка да не ода Милутину за ову крађу, већ да на себе прими ову кривицу, а за ту услугу обећају му 200 динара. Анђелко пристане на ову погодбу, прими кривицу на себе, буде суђен и осуђен од општинског суда са 4 дана затвора и 3 мес. полициског надзора. Но, и по издржаном затвору није се смирио. Ноћу између 25. и 26. јуна тек. год. Анђелко изврши крађу једних кола детелине у селу Царевцу и по трагу од кола, који је ишао до његове куће, утврди се, да је он извршио ту крађу. Када је видео да је ухаћен, потражи начина да се из ове наприлике некако извуче и покуша да се поравња са општењем, ну како није имао готовог новца, оде Милутину и затражи му обећаних 200 динара, како би их дао царевичанима и измирио се. Милутин га грубо одбије од овога тражења и најпосле истера из куће.

Суд општински је непрестано наваливао позивима на Анђелка да му предстане по тужби за ту крађу, јер су општењени чекали и Анђелко покуша да бар од Милутиновог брата добије 200 динара да би се намирио, па кад му је и тај покушај пропао, реши се да се одметне од власти и да се освети свима онима, који су му по његову схватању, ма какву неправду учинили, па за то оде својој кући, обуче свечано одело узме пушку острагушу са муницијом колико је имао, као и остале потребе, опрости се са својима и оде из села у кукурузе.

Од тада је постао звер, а не човек. Тога дана 26. јуна око подне, када је напустио своје огњиште, злим удесом онај Милутин Рајнић наиђе путем сеоским из Миљевиће за Средњево колима, у колима

је превозио преп за кућу. На колима је био Милутинова брата син — синовац — Раде, дете од 6 година, а испред волова ишла је Милутинова синовца, девојче од 13 година, а за колима Милутин. Наједаред се појави пред њих Анђелко. — Шта ћеш сад, Милутине? упитао је. — Ништа! — одговорио је Милутин и наставио пут за колима чим је окренуо леђа Анђелку и одмакао се 5—6 коракаји, Анђелко опали из пушке и убије и Милутину и дете Раду, у колима, једним метком. Девојче, што вођаше волове, кад виде братића где паде, скочи на кола узме дете у руке, које зеваше умирући, и отпоче да му пљује уста, мислећи јадница да се Рада од пуцња преплашио. Пошто је и Милутин пао крај кола, пришао му је Анђелко и ударио га три пут ножем по врату те га дотукао, а све то на очиглед неколико жена, које се у том моменту ту десеше, па затим оде путем и замаче у кукурузе.

Тако је отпочео Анђелко да се свети.

Није прошло ни неколико часова од тога двоструког убиства, а Анђелко је спазио друмом свештеника средњевског г. Павла Јанковића, који становаше у Чешљевој Бари и враћаше се кући са годишњег испита средњевске школе, па и на овога пуцао у два маха, срећом промашио га је. Свештеника је хтео да убије само зато, што га је тужио општинском суду, јер му није хтео да плати 3 динара за сечење колача.

Чим је г. Драгутин Пантелић начелник срески, који је тек на три дана пре ових догађаја примио дужност, за све ово што се десило сазнао, послао је у Средњево писаре: Јована Илића и Лазара Тршића,

Ови су чиновници по одласку у село, одмах предузели извиђај по учињеним делима, и предузели мере да се одметник пронађе и ухвати, али је Анђелко, решен на освету ма и по цену свог живота већ јуно успео да се ноћу између 28 и 29 јуна око 10 часова прикраде у село и неопажено дође до куће одборника Николе Марковића, који је тада славио и који је био тога вечера с гостима на вечери и да га он убије баш кад је дигао чашу да наздрави гостима. Николу је убио зато, што је био општ. одборник први гласао и потписао решење, да се Анђелко стави под полициски надзор.

Кад је Анђелко, већ отпочео овако да остварује свој план, он је отпочео да смишља како би дошао до бољег и савршенијег оружја, но што га имајаше — пушку острагушу. И зато му се указа убрзо прилика. Још сутра дан, баш на Петров-дан, Анђелко је код Трибродске камено ћуприје спазио око 7¹/₂ час. по подне крај друма на извору војника ст. кадра Светозара Рајачића, родом из Дубоке среза звишког, који се наоружан брзометном пушком и са 100 метака, враћао Средњево, где је би са службом при барутном магацину. Како је Светозар ипо воду, Анђелко му се прикраде, опали на њ из острагуше и обрани га тешко, приђе му, отме пушку са муницијом и оде.

Начелство окружно известило је о свему овоме министарство и молило га је, да му се пошаље што већи број жаг-

дарма под вођством командира одреда, а уједно је известило министарство и о томе, да је решењем својим од 27 пр. м-ца Бр. 10132 позвало одметника Анђелка да се преда у року од 20 дана, а у смислу чл. 9. зак. о јавној безбедности. И Министарство је послало известан број жандарма и командира одреда пожаревачког, г. Павла Грујића поручника, у Средњево, а тамо је тога дана отишао и начелник срески г. Пантелић. Ноћу између 1. и 2. ов. м-ца Анђелко намисли да дође својој кући да види жену и децу. Дошнуао се неопажено у село, ушао је у своју авлију, која лежи поред главног сеоског друма, а преко пута школе и цркве и у близини војног магацина, који чува велики број војника, па је отпочео да лупа полако на вратима од куће не би ли их отворио или да пробуди жену, па да му их она отвори. У дворишту је тада била постављена стража од 2. жандарма и 3. наоружана сељака, која је имала да мотри на долазак Анђелков, јер је Анђелко поручио преко механског момка, који је се тога дана враћао за Средњево колима са куњеним хлебом из Градишта, да ће доћи да обиђе своју кућу, но да каже капетану да не одређује на стражу сељаке, но само жандарме. Тада је узео од тога момка и два хлеба не платив их. И заиста одржао је реч. Ушао је побачке око 11 сах. у авлију. Видео је стражу а и стражари су приметили једну црну прилику, но у ноћи нису могли распознати ко је и шта је, а особито што је одметник ишао побачке, они су посумњали да је било неко псето.

Приметив стражу Анђелко је изишао неопажено из дворишта на сеоски пут, прескочив плот, па се једним шанчићем прикрао својој калији и када је преко ње спазио где стоје иза капије жандарм Милорад, до Милорада један сељак, а поред сељака још један жандарм, одмакао се мало од капије и скресао је кроз капију пушку у правцу Милорада, убије га на место, а сељака који је био поред њега тешко обрани. Ова погибија жандарма и повреда сељака стражара, збуни остале стражаре, те одметник улучи прилику и побегне, ма да је на пуцањ пушака дотрчала и помоћ од других стражара. —

Сутра дан по овом догађају стигао је већ у Средњево и инспектор г. Тодорић, па обавеставши се о овом као и ранијим злочинима што их је одметник починио, и прикупивши остале потребне податке, прва му је брига била, да сачува село од упада одметника, као и да обезбеди и заштити она лица, којима је Ђера претио осветом.

Шта је г. Тодорић предузео у горњој цељи види се из његових извештаја упућених Господину Министру Унутрашњих Дела, а који гласе:

„У Средњево стигао сам јуче (извештај од 3 јула) у подне. Предузео сам све потребне мере да спречим сваки упад у село овог лукавог и опрезног одметника и осујетим му свако даље замишљено злочиначко дело.

За ово спречавање упада и осигурање становника овог села од освете, поставио сам двадесет заседа и у свакој по 5 људи.

И ако у пожаревачком одреду има по списку 175 жандарма, ја на лицу места имам сада свега 35, број врло недовољан и за саме заседе, јер у свакој овој мора бити по 2 жандарма и три сељака.

На сељаци се не могу поуздати а и без оружја су.

Ове се заседе око села морају одржавати и дању и ноћу, јер овај зликовац хоће и даље да врши освету над својим сељанима и отуда је и његов упад сваке ноћи, а и по нека жртва.

Овим људима у заседи потребан је одмор, јер ако су у заседи целе ноћи морају се дању заменити другим одморним.

А где су ми ови? А, потребно је овог зликовца и даље, ван села тражити и успешно гонити по кукурузима и околним селима, где би се могао прикрити.

За тај посао немам на расположењу ни једног жандарма.

Потребно је да се овде одмах упуте бар још 50 жандарма. Из пожаревачког одреда не могу добити жандарма, јер су 82 жандарма из овог одреда упућени на службу другим начелствима, а поглавито у борски рудник.

Остали су патребни начелству, вели окр. начелник, за одржавање и вршење редовне службе у округу.

(СВРШИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Вит. Д. Крстић, писар Управе града Београда, пита:

»§ 356. под в. казн. законика гласи: „Ако кираџија или закупца, коме је рок закупа истекао, или му господар закупа на време отказао (§ 701. гр. законика), неће, на захтев господарев, из закупног добра да изађе, полициска власт ће му наредити да се у року од једног а највише до три дана из закупног добра исели.“

У целом овом параграфу није предвиђено да господар закупца мора навести и узрок са кога отказује даљи закуп закупцу. Једини параграф на који се поминути параграф позива јесте § 701. грађ. зак. који у првом свом делу предвиђа да уговор на кирију или закуп престаје и онда, кад немајући уговоренога рока једна страна другој откаже даљи закуп; а у другом свом делу каже у ком времену мора бити тај отказ.

Дешава се врло често да закуподавац упутити акт кварту, којим тражи да се његовом закупцу саопшти да се у року законом исели из закупног добра, не наводећи узрок са кога му отказује закуп. Закупац изјави да неће да се сели, не подносићи пуноважну исправу да рок закупа није истекао или да је продужен.

После овога квартал доноси решење да се закупца исели из закупног добра, иначе ће бити силом закона избачен. Оваква решења полициских власти одобравају судови.

Но, како има не само судова, него и судија једног истог суда, који оваква решења не одобравају, већ ниште из разлога: што закуподавац није навео узрок због кога отказује даљи закуп, то ми је част замолити уредништво да у једном од бројева „Пол. Гласника“ да своје мишљење по овој ствари т. ј. да ли закуподавац мора у акту отказа навести и узрок отказу закупца или не.

Моје је лично мишљење да закуподавац не мора навести узрок отказу, једно с обзиром на јасан пропис § 701. гр. зак. а друго што је и у самом § 356. в., као § sui generis, предвиђено да се закупца може обратити надлежном суду за накнаду штете, ако буде нашао да је оштећен избацивањем из закупног добра.

— На ово питање одговарамо:

Поједини сопственици имања, да би вансудским путем дошли до писмених доказа, како су закупцима отказали даљи закуп својих добара, обраћају се полициској власти са тражењем, да она саопшти закупцима отказ уговора.

Неки од њих наводе и оправдане узроке отказу, а неки просто отказују даљи закуп не износећи никакве узроке.

И ако послови ове врсте не спадају у нарочиту дужност полициских власти, јер им ни једним законом нису нарочито наметнути, ипак оне умесно раде што их примају и извршују, јер им закон није ни забранио вршење њихово, пошто у нас полициске власти још нису одстрањене од разноврсних послова, који са правим задатком полициских власти немају ничега заједничког.

Како § 701. грађ. закона, који дозвољава могућност отказа уговора о кирији, не условљава увек и узроке за отказ, то и полициске власти нису дужне да их траже у случајевима, кад се тражи њихова сарадња.

Оне ће просто по захтеву сопственика добра или закупца саопштити отказ уговора противној страни, и њихова је радња тиме по тој ствари завршена.

Понављамо чим је власт саопштила отказ дотичној страни, и дала уверење ономе, који је отказ тражио, наравно ако је он то захтевао и ако је платио таксу, она тај предмет оставља у архив.

Чак и у случајевима, да се сопственик стана обрати накнадно нарочитим актом, и тражи посредовање власти у смислу § 356. в. кр. закона, ранија радња власти нема ничега заједничког са овим, јер у том случају сопственик подноси као доказ о отказу добивено уверење.

Према овоме, ако судови траже да се увек изнесу и узроци откупа, они греше, јер то не траже ни § 701. грађ. закона, ни § 356. в. кр. закона, као год што и полициске власти греше, ако по оним захтевима за отказ предузимају ма какву даљу радњу у смислу § 356. в. поменутог закона, без нарочитог новог захтева закуподавца и одвојено од оног првог захтева.

Кад је већ реч о наређењима § 356. в. кр. закона, онда ћемо истаћи погрешне поступке појединих власти у случајевима његове примене.

Тако, многе власти, кад већ нађу разлога да закупца треба иселити из добра, јер је рок уговору истекао или је на време отказан, оне то чине нарочитом пресудом.

То је, међутим, погрешно, јер то увек треба чинити *наредбом*, као што и сам § 356. в. вели речима: „власт ће му *наредити* да се у року“ итд.

Ова наредба може носити облик решења, у којој се, наравно, морају изнети разлози, који власт опредељују, да закупца из добра изгони.

Како ове наредбе могу бити предмет жалбе у смислу § 27. Устава земаљског, то је било пометње: ко је надлежан за оцену њихове умесности — судови или више надзорне власти?

Поводом сукоба, који се о томе догодио између начелства београдског и првостепеног суда истога округа, Касациони Суд, у I своме одељењу расправно је ово питање решењем од 25. маја ове год. Бр. 6193, које ниже саопштавамо, налазећи да су за оцену наредба надлежне административне власти, а не судови.

О примени § 356. в. писано је раније у овоме листу, на име у бр. 12. за 1908 годину и у бр. 26. и 27. од ове године.

Поводом разноликог схватања ове одредбе од стране оних, који су је објашњавали, као и поводом разнолике њене примене, од стране власти, ми ћемо ускоро изнети и своје гледиште.

Одлука Касације, коју смо поменули, гласи:

„Касациони суд расмотрио је све акте по предмету сукоба начелства окр. београдског и првостеп. суда за округ београдски, а по окривлењу Јевтимија Зистачица кафеџ. због дела из § 356. в. крив. зак. на је нашао:

По §§ 15. и 16. полиц. уредбе, првостепени суд разматра пресуде или решења поиступним делима, а у овом случају и по представци самога начелства у акту од 18. маја т. г. Бр. 3935 којим се тражи решење питања о сукобу између њега и првост. суда окр. београдског, још и нема никаквог иступног дела, него је оно само у изгледу и може га бити тек, ако се не би послушала наредба садржана у „пресуди“ начелника среза врачарског од 3. маја 1909 год. Бр. 7982.

Према томе а сагласно са мишљењем опште седнице касац. суда од 24. априла 1904 год. Бр. 3666, на које се начелство неумесно за своје тражење у означеном акту позива, на овоме се не може ни оснивати надлежност првост. суда београдског округа, да сада и пре појаве иступне кривице разматра поменути одлуку начелника среза врачарског, од 3. маја т. г. Бр. 7980; којој је у осталом погрешно дато име *пресуде*, јер она је у ствари само *наредба* којом се закупца Јевтимије Зистачи позива, да се из закупног добра исели у означеном року и које ће наредбе умесност и законитост суд по жалби имати да оцени, тек у случају, ако би напустила непослушност према тој наредби и закупца био због тога кажњен.

Према овоме препоручује се начелству да поступи даље по закону“.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Предраг — Драги Стојановић, из Винораче, ср. беличког, ноћу између 27. и 28. пр. м-ца, удешеним кључем отворио је фијоку у келнерају и покрао своје газди Алекои Ђорђевићу, кафеџији из Ниша, следеће ствари: један кожни новчаник, у коме је било пет прстенових каменова у боји; један златан прстен са црвеним каменом; један златан пантофон; петдесет динара у разној монети: нешто старинског новца у вредности 16 дина; страног новца опет у вредности десет динара; два црна сахата — један сребри, други никлови; два лоза од $\frac{1}{8}$ класне лутрије под Бр. 2316 и 18297, и још неке друге ствари. **Предраг** је стар 25 год., високог раста, у опште плав; на себи има суклени гуњ и панталоне, на глави најкачу, а на ногама онашке. — Денеша начелника окр. вишког Бр. 16237.

Светолик С. Николић, из Рудника ср. качерског, извршио је крађу ствари Вољу Васиљевићу ондашњем и побегао. **Светолик** је стар 18 год., средњег раста, мршав, плавих очију; на себи има: кошуљу, гаће, нове мушке чаране и нове онашке са кајишима. Све су ове ствари украдене. — Денеша начелника среза качерског Бр. 6370.

Светислав Ђорђевић, осуђеник пожарничког казниног завода, а родом из Ниша, 24. пр. м-ца побегао је из заводске баште, где је био на раду. **Светислав** је стар 23 године, средњег раста, угасите косе, жућкасто-зелених очију, брија се; од особених знакова има: белегу од опекотине, неправилног облика, величине $\frac{2}{1}$ см. удаљену за 11 см. изнад превоја леве шаке страни антериорној; белегу од посекогине у облику праве линије црвца косог,

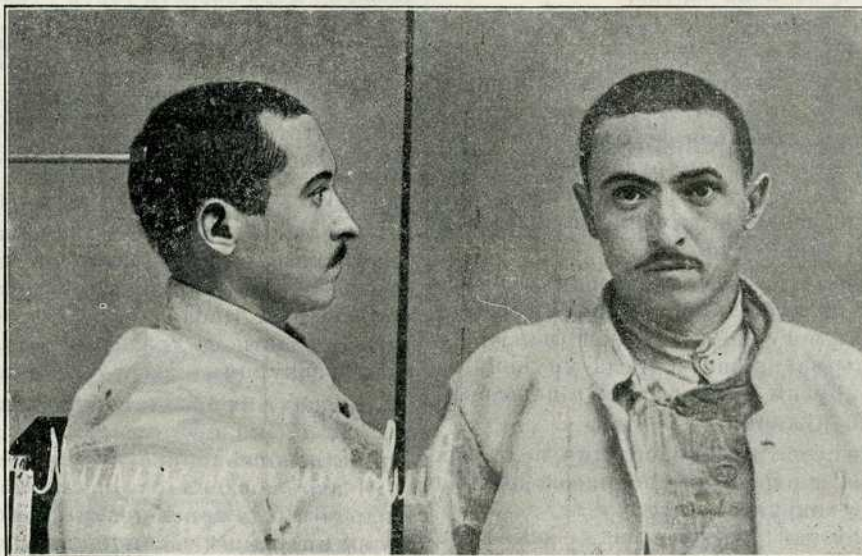
при полован прелук, на глави црн полован пешир, а на ногама цигеле. — Денеша пожарничког казниног завода Бр. 2941.

Милан Миленковић, из Мијатовца среза беличког, осуђеник београдског казниног завода, 28. пр. м-ца побегао је са Аде у Куприји где је био на раду. **Милан** је стар 29 год., малог раста, смеђе косе, жутих очију, бледог лица; од особених знакова има белегу од посекогине, у облику праве линије црвца

од порхета, и ткању селачку сукњу. — Денеша начелника поменутог среза Бр. 10161. Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестало лице и пронађено упуते именованој власти, која је тражење захтевала.

ОБЈАВА

Милан Т. Станковић, из Разгојне ср. лесковачког, одговара код начелника среза

вертикалног величине $\frac{1}{05}$ см. удаљену за 3 см. изнад спољњег угла левог ока; на себи има капут, прелук и плаве панталоне. — Денеша управе сточарског завода у Добричеву Бр. 4263.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају провала ска стражарно их упуते властима које су потернице издаде, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

лесковачког за опасну крађу, а одметну се испод власти и почео самовољно живети у намери да казнима дела чини и у бегству пуцао је на потеру.

Зато га начелство ово-окружно, на основу чл. 9. закона о јавној безбедности, овим позива да се у року од 20 дана од дана када овај оглас у „Српским Новинама“ изађе, пријави најближој полицијској власти и преда, јер ако то у остављеном року не учини, начелство ће га огласити за хајдука.

Милан је стар 26 год. висок, добро развијен, црномањаст, малих црних бркова; у оделу селачком, собом носи пушку система „Пибодијевог“.

Бр. 11938, од начелства округа врањског 25. јула 1909 год. у Врању.

МАНГУП СТОКА

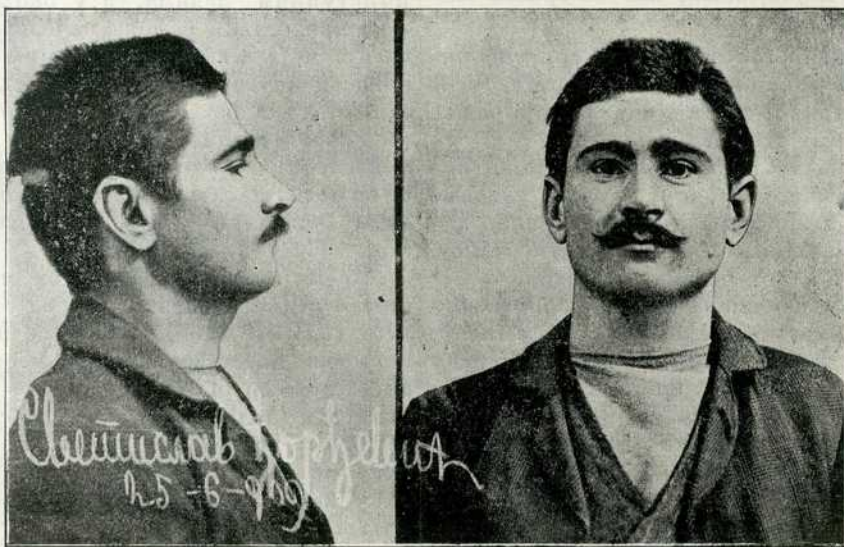
У општини бошњачког среза лепеничког налази се једна кобила длаке беле, митора око 8 година са жигом „К“. — Пронађеног сопственика упутити начел. ср. лепеничког с позивом на денешу Бр. 14572.

НАЗНАЊЕ

Комилети „Полицијског Гласника“ за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништу по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комилета узму уједно, цена је свега 40 динара.

Комилети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комилети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

величине 3 см., удаљену за 2 см. изнад превоја леве шаке, страни антеро-екстерној; белегу од посекогине у облику петарца, удаљену за 13 см. изнад превоја десне шаке, страни антериорној; младеж величине кукурузног зрна, удаљен за 4 см. у лево од левог угла уста; белегу неправилног облика величине $\frac{9}{5}$ см. удаљену за 6 см. изнад чланка десне ноге страни антериорној; на себи има: црне панталоне и

ТРАЖИСЕ

Марију, кћер Вогосава Перишића, из Каленића ср. тамнавског, за коју се држи да је одведена у Београд и продата проституској радњи, тражи начелник среза тамнавског ради предаје родитељима. Марија је стара 15 год., црне косе и очију; на себи има жуту реклу